

Sammelsoo - Jaani talu lugu

Palupera küla

Meie talu lugu sai alguse aastast 1918, kui loo peategelase Linda vanavanemad Karl ja Leena Uibo olid otsustanud omale eluaseme rajada. Eesti Vabariigi ajal hakati asunikele maid jagama. Koht saadi loosimise teel. Karl ja Leena elasid sel ajal Palupera mõisahoones üürnikena. Kuue aasta jooksul valati palju higi ning 1924. a võis juba sisse kolida.

Peres kasvasid kaks tütart – Jenny ja Rosalie. Elamu ja vara jagati kahe tütre vahel. Pooleks jagati loomad, viljad, hooned, isegi noad-kahvlid. 1½ majast maksid vanemad Rosaliele välja. Mõni aasta hiljem otsustas energiline Rosalie ise naabrusesse omale kodu rajada. Peale vanemate surma jätkas talus töid-tegemisi Jenny, kes oli vahepeal abiellunud Johan Miks'iga. Nende peres kasvasid poeg Paul ja tütar Linda.

Traagilised sündmused hakkasid toimuma II maailmasõja ajal, kui Eesti oli okupeeritud venelaste poolt. Poeg Paul tegutses omakaitses ja keeldus sõjaväkke minemast, varjates end võõrvõimu eest. 1945.-1947. a toimus talu vara ülelugemine, akteeriti kogu talu kraam. Jenny perekond tembeldati rahvavaenlaste pereks, põhjuseks abikaasa töötamine abivallavanemana Palupera ja Rõngu vallas, ning perepoja Pauli ja isa omakaitses teenimine. 1947 a jaani-päeval tuligi koduga hüvasti jätta, kuna võõrvõimud saatsid asumisele Elva rajooni, Palupera külanõukogu Piiri tallu u 7 km kaugusele. Kaasa võis võtta ainult lehma, lamba, sea ja mõne vajaliku mööblieseme. Maja läks raudtee abimajandile ja elama asusid vene rahvusest elanikud.

Eluasemeks Piiril anti rehielamu ja kasutada 5 ha maad. Jätkati igapäevast talutööd, ema Jenny oli Orumäe kolhoosi liige ja peretütar Linda jätkas õppimist Tartus Õpetajate Seminaris. Teisel õppeaastal heideti ta koolist välja perekondlikel põhjustel (rahvavaenlased). Isa suri 1949. a ja 1954. a sai surma vend. 1955. a anti võimalus tagasi tulla oma endisesse kodutallu Sammelsoosse, kuna raudtee abimajand oli lahkunud. Linda ja tema ema võeti vastu Palupera kolhoosi liikmeteks ning nad said töökohad farmis. 1956. a abiellus Linda Meinhard Treial'iga. Majad olid võetud kolhoosi nimekirja ja tuli hakata eluaseme eest üüri maksma. Kolhoosi esimees määras maksimaalse üüri-määra, sest toad olid endal ära remonditud. 1970ndatel hakati kolhoosis tööliste müüma rahva käest omal ajal ära võetud maju ja Lindal õnnestus oma sünnikodu tagasi osta u 400 rubla eest. Äraoldud aastate jooksul oli maja muutunud elamiskõlbmatuks. Haarati kinni igast võimalusest teenida raha ja peagi sai maja uue laastukatus.

1976. a suri Meinhard ja 1982. a Jenny. Lindal oli kuus last, kes hakkasid juba ükshaaval kodust lahkuma oma eluteele. Taasiseseisvumisaja algul sai Lindast täieõiguslik Sammelsoo talu pärija. Kompensatsioon äravõetud varast jäigi saamata. 2001. a pärandas Linda talu pojale Jaan Treial'ile. Kinnistu sai nimeks Sammelsoo - Jaani.

Lauda ehitus 1924. a. Tänapäeval seda lauda enam ei ole

Linda 1990ndatel Sammelsoo-Jaani talu ees

Sammelsoo-Jaani talu aastal 2009